

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO

Poznań, dnia 20 stycznia 2026 r.

Poz. 577

UCHWAŁA NR XX.120.2025 RADY GMINY NIECHANOWO

z dnia 29 grudnia 2025 r.

w sprawie przyjęcia „Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Niechanowo na lata 2026–2027”.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1153, z późn. zm.) oraz art. 4¹ ust. 2 i 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 2151, z późn. zm.), Rada Gminy Niechanowo uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwala się „Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Niechanowo na lata 2026–2027”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Niechanowo.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Wielkopolskiego.

Przewodniczący Rady
(-) Bartosz Dudziak

GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI
I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
ALKOHOLOWYCH
ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII
W GMINIE NIECHANOWO
NA LATA 2026–2027

**GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA
NARKOMANII W GMINIE NIECHANOWO
NA LATA 2026–2027**

Spis treści

Rozdział I. Postanowienia ogólne

1. Słownik pojęć używanych w Programie
2. Podstawy prawne i umocowanie Programu
3. Wstęp

Rozdział II. Diagnoza problemów i zasobów lokalnych

1. Charakterystyka Gminy Niechanowo w kontekście realizacji Programu
2. Rynek alkoholu i dostępność fizyczna
3. Porównanie dostępności fizycznej alkoholu (gmina/województwo/kraj)
4. Zasoby i działania pomocowe
5. Diagnoza w szkołach – czynniki ryzyka i chroniące
 - 5.1. SP Jarząbkowo – wnioski i rekomendacje
 - 5.2. SP Niechanowo – wyniki i rekomendacje
6. Diagnoza społeczna mieszkańców gminy Niechanowo
 - 6.1. Funkcjonowanie codzienne i styl życia
 - 6.2. Postawy i zachowania społeczne
 - 6.3. Narkotyki i inne substancje psychoaktywne
 - 6.4. Relacje społeczne i czynniki chroniące
 - 6.5. Wnioski z diagnozy

Rozdział III. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Niechanowo na lata 2026–2027

1. Cele strategiczne i operacyjne Programu
2. Diagnoza – Potrzeba – Działanie – Cele Programu
3. Zadania Programu na lata 2026–2027
 - 3.1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej
 - 3.2. Udzielanie rodzinom pomocy psychospołecznej i prawnej, ochrona przed przemocą
 - 3.3. Profilaktyka szkolna i środowiskowa
 - 3.4. Kontrola i ograniczanie dostępności alkoholu
 - 3.5. Wspieranie zatrudnienia socjalnego i reintegracji osób z problemem alkoholowym
 - 3.6. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i przeciwdziałaniu narkomanii
 - 3.7. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego
 - 3.8. Inne działania związane z realizacją Gminnego Programu
4. Adresaci Programu
5. Realizatorzy i partnerzy
6. Plan finansowy realizacji Programu
 - 6.1. Założenia ogólne
 - 6.2. Zasady wynagradzania GKRPA
 - 6.3. Tabela podziału środków
 - 6.4. Zasady gospodarowania środkami

7. Wskaźniki i oczekiwane wyniki realizacji Programu

7.1. Wskaźniki

7.2. Oczekiwane wyniki

8. Ewaluacja Programu

8.1. Cel ewaluacji

8.2. Zakres ewaluacji

8.3. Rodzaje ewaluacji

8.4. Metody i narzędzia ewaluacji

8.5. Podmioty odpowiedzialne za ewaluację

8.6. Wykorzystanie wyników ewaluacji

8.7. Sprawozdawczość

Rozdział I.**1. Słownik pojęć używanych w Programie**

Na potrzeby Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Niechanowo na lata 2026–2027 na podstawie Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom i literatury przyjmuje się następujące znaczenie używanych pojęć:

Program – Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Niechanowo na lata 2026–2027, uchwalany przez Radę Gminy Niechanowo.

Profilaktyka – zespół działań ukierunkowanych na zapobieganie powstawaniu problemów związanych ze spożywaniem alkoholu, opóźnianie inicjacji alkoholowej, ograniczanie czynników ryzyka oraz wzmacnianie czynników chroniących zdrowie i prawidłowy rozwój mieszkańców.

Rozwiązywanie problemów alkoholowych – działania podejmowane przez gminę w celu ograniczenia negatywnych skutków spożywania alkoholu, obejmujące w szczególności pomoc osobom uzależnionym i ich rodzinom, przeciwdziałanie przemocy domowej, prowadzenie działań profilaktycznych oraz egzekwowanie przepisów prawa.

Alkohol / napoje alkoholowe – napoje zawierające alkohol etylowy w rozumieniu ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Uzależnienie - stan charakteryzujący się utratą kontroli nad określonym zachowaniem lub używaniem substancji, prowadzący do negatywnych konsekwencji zdrowotnych, psychicznych lub społecznych, mimo świadomości szkód.

Uzależnienie od alkoholu - zaburzenie polegające na przymusie spożywania alkoholu, utracie kontroli nad piciem, występowaniu objawów tolerancji i zespołu abstynencyjnego oraz zaniedbywaniu innych obszarów życia.

Uzależnienie od substancji psychoaktywnych - uzależnienie od środków innych niż alkohol, w tym narkotyków, leków psychoaktywnych lub substancji wziewnych, prowadzące do szkód zdrowotnych i społecznych.

Uzależnienie behawioralne - uzależnienie niezwiązane z przyjmowaniem substancji, polegające na kompulsywnym powtarzaniu określonych zachowań mimo ich negatywnych konsekwencji.

Uzależnienie od Internetu i nowych technologii - forma uzależnienia behawioralnego polegająca na nadmiernym i niekontrolowanym korzystaniu z Internetu, mediów społecznościowych lub urządzeń cyfrowych.

Uzależnienie od gier komputerowych - zaburzenie polegające na utracie kontroli nad czasem i intensywnością grania, prowadzące do zaniedbywania obowiązków szkolnych, rodzinnych lub społecznych.

Uzależnienie od hazardu - uzależnienie behawioralne charakteryzujące się przymusem uczestniczenia w grach hazardowych, mimo strat finansowych i konsekwencji rodzinnych.

Współwystępowanie uzależnień - sytuacja, w której u jednej osoby występuje jednocześnie więcej niż jeden rodzaj uzależnienia lub uzależnienie współwystępuje z innymi problemami, np. przemocą domową lub zaburzeniami psychicznymi.

Picie ryzykowne – sposób spożywania alkoholu, który zwiększa prawdopodobieństwo wystąpienia szkód zdrowotnych lub społecznych, bez spełnienia kryteriów uzależnienia.

Picie szkodliwe – spożywanie alkoholu powodujące już szkody zdrowotne, psychiczne lub społeczne, choć niespełniające jeszcze kryteriów zespołu uzależnienia.

Rodzina z problemem alkoholowym – rodzina, w której nadużywanie alkoholu przez jednego lub więcej jej członków negatywnie wpływa na funkcjonowanie pozostałych osób oraz realizację ról rodzinnych.

Współuzależnienie – zespół utrwalonych zachowań i reakcji emocjonalnych osób bliskich osoby uzależnionej, polegający na podporządkowaniu własnego funkcjonowania problemowi alkoholowemu.

Dorosłe Dzieci Alkoholików (DDA) – osoby dorosłe wychowane w rodzinach z problemem alkoholowym, u których mogą występować długofalowe konsekwencje psychospołeczne tego doświadczenia.

Profilaktyka uniwersalna – działania profilaktyczne kierowane do całej populacji, bez względu na poziom ryzyka wystąpienia problemów alkoholowych.

Profilaktyka selektywna – działania kierowane do grup podwyższonego ryzyka, w szczególności dzieci i młodzieży z rodzin z problemem alkoholowym lub środowisk zagrożonych wykluczeniem.

Profilaktyka wskazująca – działania adresowane do osób, u których występują pierwsze objawy problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych lub inne zachowania ryzykowne.

Zachowania ryzykowne – zachowania zwiększające prawdopodobieństwo wystąpienia szkód zdrowotnych, psychicznych lub społecznych, w tym m.in. sięganie po substancje psychoaktywne, wagary, przemoc rówieśniczą czy nadmierne korzystanie z mediów cyfrowych.

Czynniki ryzyka - zespół cech, warunków lub doświadczeń jednostkowych, rodzinnych, rówieśniczych, szkolnych lub środowiskowych, które zwiększają prawdopodobieństwo wystąpienia problemów związanych z używaniem alkoholu lub innych zachowań problemowych, w tym uzależnień, przemocy i trudności psychospołecznych.

Czynniki ryzyka indywidualne - cechy i doświadczenia osoby, takie jak niska samoocena, trudności w regulacji emocji, impulsywność, niska motywacja szkolna, brak umiejętności społecznych czy wczesna inicjacja alkoholowa.

Czynniki ryzyka rodzinne - warunki funkcjonowania rodziny, w tym nadużywanie alkoholu przez rodziców lub opiekunów, przemoc domowa, niewydolność wychowawcza, brak stabilnych relacji, rozłąki migracyjne lub niski poziom nadzoru rodzicielskiego.

Czynniki ryzyka rówieśnicze - wpływ grupy rówieśniczej sprzyjający zachowaniom problemowym, w tym presja do sięgania po alkohol lub inne substancje, akceptacja przemocy rówieśniczej lub brak reakcji świadków.

Czynniki ryzyka szkolne - uwarunkowania związane z funkcjonowaniem szkoły, takie jak słaba więź ze szkołą, brak poczucia bezpieczeństwa, doświadczenia przemocy lub cyberprzemocy, niska atrakcyjność oferty zajęć pozalekcyjnych.

Czynniki ryzyka środowiskowe - warunki lokalne zwiększające dostępność substancji psychoaktywnych, w szczególności wysoka dostępność fizyczna alkoholu, ograniczona oferta spędzania czasu wolnego, normy społeczne sprzyjające nadużywaniu alkoholu.

Czynniki chroniące - zasoby i uwarunkowania indywidualne oraz środowiskowe, które zmniejszają prawdopodobieństwo wystąpienia zachowań ryzykownych, wzmacniają

odporność psychiczną jednostki oraz sprzyjają zdrowemu i bezpiecznemu funkcjonowaniu społecznemu.

Czynniki chroniące indywidualne - zasoby osobiste jednostki, takie jak poczucie własnej wartości, umiejętność radzenia sobie ze stresem, posiadanie pasji i zainteresowań, umiejętności społeczne oraz zdolność proszenia o pomoc.

Czynniki chroniące rodzinne - stabilne relacje rodzinne, wsparcie emocjonalne, jasne zasady i granice, zaangażowanie rodziców w życie dziecka oraz skuteczny nadzór rodzicielski.

Czynniki chroniące rówieśnicze - pozytywne relacje rówieśnicze, prospołeczne normy grupowe, gotowość do udzielania pomocy oraz reagowania na przemoc i zachowania ryzykowne.

Czynniki chroniące szkolne - pozytywny klimat szkoły, poczucie bezpieczeństwa, dobre relacje uczeń–nauczyciel, dostęp do specjalistów oraz atrakcyjna oferta edukacyjna i pozalekcyjna.

Czynniki chroniące środowiskowe - prawnie funkcjonujący system wsparcia lokalnego, dostęp do pomocy terapeutycznej, aktywność instytucji publicznych i organizacji pozarządowych oraz integracja społeczności lokalnej.

Przemoc domowa – jednorazowe lub powtarzające się umyślne działania lub zaniechania naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w rozumieniu ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej.

Procedura „Niebieskie Karty” – zespół czynności podejmowanych przez uprawnione podmioty w związku z uzasadnionym podejrzeniem stosowania przemocy domowej.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (GKRPA) – organ powoływany przez Wójta Gminy, realizujący zadania z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Punkt informacyjno-konsultacyjny – miejsce udzielania pomocy informacyjnej, konsultacyjnej i motywacyjnej osobom uzależnionym, współuzależnionym oraz osobom doznającym przemocy domowej.

Realizatorzy Programu – podmioty odpowiedzialne za wykonywanie zadań Programu, w szczególności Wójt Gminy Niechanowo, GKRPA, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, szkoły, Policja, organizacje pozarządowe oraz inne instytucje współpracujące.

Środki z opłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych – dochody gminy pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych,

przeznaczone wyłącznie na realizację zadań wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Monitoring Programu – systematyczne zbieranie i analizowanie danych dotyczących realizacji zadań Programu oraz wykorzystania środków finansowych.

Ewaluacja Programu – okresowa ocena skuteczności, efektywności i adekwatności działań realizowanych w ramach Programu, dokonywana na podstawie przyjętych wskaźników i mierników.

2. Podstawy prawne i umocowanie Programu

Program opracowano na podstawie:

- Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (w szczególności art. 4),
- Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (w szczególności art. 18 ust. 2 pkt 15),
- Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (w zakresie wsparcia osób doznających przemocy oraz współdziałania instytucji),
- Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025 ,
- Ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii - tekst jednolity ogłoszony 20.09.2023r. (Dz. U. 2023 poz.1939) wraz ze zmianami z 2022r.
- Rekomendacji KCPU do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii w 2026 roku,
- przepisów wykonawczych dotyczących sprawozdawczości KCPU-G1 oraz zaleceń Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom w zakresie planowania i monitorowania działań profilaktycznych,
- Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Niechanowo na lata 2019-2028,
- Gminnego program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w gminie Niechanowo na lata 2022-2026.

3. Wstęp

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Niechanowo na lata 2026–2027 stanowi podstawowy dokument określający kierunki działań samorządu gminnego w zakresie profilaktyki uzależnień oraz ograniczania negatywnych skutków spożywania alkoholu. Program został opracowany w oparciu o obowiązujące przepisy prawa, dokumenty strategiczne państwa oraz aktualną diagnozę lokalnych potrzeb społecznych.

Spożywanie alkoholu, mimo jego powszechnej akceptacji społecznej, wiąże się z ryzykiem wystąpienia wielu negatywnych konsekwencji zdrowotnych, rodzinnych i społecznych.

Problemy alkoholowe dotyczą nie tylko osoby pijące, lecz również ich rodziny, w szczególności dzieci i młodzież, a także całe środowisko lokalne. Skutki te obejmują m.in. zaburzenia zdrowia psychicznego i fizycznego, przemoc domową, konflikty rodzinne, obniżenie bezpieczeństwa publicznego oraz trudności w funkcjonowaniu społecznym i edukacyjnym.

Zgodnie z art. 4¹ ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych należy do zadań własnych gminy. Realizacja tych zadań wymaga podejmowania skoordynowanych, długofalowych i opartych na rzetelnej diagnozie działań, angażujących różne instytucje oraz podmioty działające na rzecz społeczności lokalnej.

Program uwzględnia wyniki diagnozy sytuacji społecznej Gminy Niechanowo, w tym dane pochodzące ze sprawozdawczości gminnej, informacji instytucji pomocowych oraz badań ankietowych przeprowadzonych w szkołach podstawowych na terenie gminy. Szczególną uwagę poświęcono problemom i potrzebom dzieci i młodzieży, w tym zagadnieniom związanym z bezpieczeństwem psychospołecznym, przemocą rówieśniczą i cyberprzemocą, wagarami, nadmiernym korzystaniem z urządzeń cyfrowych oraz spożywaniem napojów energetyzujących.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2026–2027 ma charakter kompleksowy i obejmuje działania z zakresu profilaktyki uniwersalnej, selektywnej i wskazującej, a także wsparcie osób z problemem alkoholowym oraz ich rodzin. Program zakłada wzmocnienie czynników chroniących, ograniczanie czynników ryzyka oraz rozwijanie lokalnego systemu pomocy i współpracy międzyinstytucjonalnej.

Realizacja Programu finansowana jest ze środków pochodzących z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, zgodnie z ich ustawowym przeznaczeniem. Program stanowi podstawę planowania, realizacji oraz monitorowania działań podejmowanych przez gminę i jej partnerów w latach 2026–2027, a jego celem nadrzędnym jest poprawa jakości życia mieszkańców Gminy Niechanowo oraz wzmocnienie zdrowia i bezpieczeństwa społeczności lokalnej.

Rozdział II. Diagnoza problemów i zasobów lokalnych

1. Charakterystyka Gminy Niechanowo w kontekście realizacji Programu

Gmina Niechanowo jest gminą wiejską w powiecie gnieźnieńskim (woj. wielkopolskie). Według danych Urzędu Gminy Niechanowo zamieszczonych na stronie internetowej liczy 5 931 mieszkańców, czyli zamieszkuje ją 4,1% ludności powiatu. Gmina stanowi 8,4% powierzchni powiatu¹. Obejmujące obszar 12 miejscowości. W ostatnich latach obserwuje

¹ https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Niechanowo

się systematyczny wzrost liczby ludności – średnio o około 12,9% rocznie. Tendencja ta świadczy o atrakcyjności osiedleńczej gminy oraz jej potencjale rozwojowym, jednocześnie jednak generuje nowe wyzwania w zakresie polityki społecznej, w tym potrzeby rozbudowy oferty profilaktycznej, wychowawczej i wspierającej lokalną społeczność. Struktura demograficzna gminy charakteryzuje się relatywnie młodym wiekiem mieszkańców – średnia wieku wynosi 39 lat i jest niższa niż średnia wojewódzka oraz krajowa. Wskazuje to na podwyższony poziom dzietności oraz rosnącą liczbę dzieci i młodzieży zamieszkujących teren gminy. Zjawisko to w sposób bezpośredni wpływa na zwiększone zapotrzebowanie na działania profilaktyczne ukierunkowane na wzmacnianie kompetencji psychospołecznych, zapobieganie zachowaniom ryzykownym oraz budowanie bezpiecznego i sprzyjającego rozwojowi środowiska wychowawczego. Specyfika gminy wiejskiej, w tym rozproszenie osadnicze oraz ograniczona liczba instytucji edukacyjno-kulturalnych, stanowi istotny czynnik ryzyka w kontekście profilaktyki uzależnień i zachowań problemowych. Na terenie gminy funkcjonują jedynie dwie szkoły, co w połączeniu z dużymi odległościami pomiędzy miejscowościami oraz niewydolnym systemem transportu publicznego znacząco utrudnia dzieciom i młodzieży dostęp do zajęć pozalekcyjnych, oferty kulturalnej i działań wspierających rozwój zainteresowań. Gminny ośrodek kultury zlokalizowany jest w centralnej części gminy, oddalony o kilka kilometrów od wielu miejscowości. Dla części rodzin, szczególnie tych o niższym statusie ekonomicznym i bez dostępu do własnego środka transportu, bariera ta skutkuje ograniczonym uczestnictwem dzieci i młodzieży w życiu kulturalnym i społecznym gminy, a dorosłym mieszkańcom – gorszym dostępem do świadczeń. Brak alternatywnych form mobilności po zakończeniu obowiązkowych zajęć szkolnych dodatkowo potęguje ryzyko bierności, izolacji społecznej oraz sięgania po niekonstruktywne formy spędzania czasu wolnego.

Opisane uwarunkowania demograficzne i przestrzenne wskazują na potrzebę systematycznego rozwijania lokalnych działań profilaktycznych, ze szczególnym uwzględnieniem profilaktyki uniwersalnej i selektywnej, wzmacniania czynników chroniących w środowisku rodzinnym i rówieśniczym oraz zapewnienia możliwie szerokiego dostępu do oferty wspierającej rozwój dzieci i młodzieży, niezależnie od miejsca zamieszkania. Realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii stanowi istotny element odpowiedzi na zidentyfikowane potrzeby i wyzwania społeczne gminy.

2. Rynek alkoholu i dostępność fizyczna

Na koniec roku sprawozdawczego 2024 w gminie funkcjonowało łącznie 17 punktów sprzedaży napojów alkoholowych, w tym 15 przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy) oraz 2 przeznaczone do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale

gastronomiczne). Wartość sprzedaży napojów alkoholowych na terenie gminy (na podstawie oświadczeń przedsiębiorców) wyniosła łącznie 4 009 145,44 zł.

3. Porównanie dostępności fizycznej alkoholu z poziomem województwa i kraju

Dostępność fizyczna alkoholu (gęstość punktów sprzedaży) jest w literaturze i rekomendacjach wskazywana jako istotny czynnik ryzyka – im większa gęstość punktów sprzedaży, tym większe prawdopodobieństwo szkód związanych z alkoholem.

Obszar	Liczba punktów	Liczba ludności	Punkty / 10 tys. mieszkańców
Gmina Niechanowo	17	5965	28.5
Woj. wielkopolskie	11148	3 480 000	32.0
Polska	119598	37 489 087	31.9

Analizując powyższe dane gęstość punktów sprzedaży w Gminie Niechanowo (ok. 28.5 punktu/10 tys. mieszkańców) jest zbliżona do poziomu województwa i kraju. Sama wartość nie stanowi czynnika chroniącego – dostępność fizyczna jest co do zasady traktowana jako czynnik ryzyka. Poziom zbliżony do przeciętnego oznacza potrzebę utrzymania kontroli, egzekwowania zasad sprzedaży oraz działań ograniczających szkody.

4. Zasoby i działania pomocowe (Punkt Informacyjno-Konsultacyjny, GKRPA, Zespół Interdyscyplinarny)

Na terenie gminy działa Punkt Informacyjno-Konsultacyjny finansowany w ramach Programu . W roku sprawozdawczym 2024 udzielono m.in.: 33 porad osobom z problemem alkoholowym (24 osoby) oraz 19 porad dorosłym członkom rodzin (14 osób). Ponadto w Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym podczas dyżurów udzielane są również porady, konsultacje dla rodziców/opiekunów dzieci w ramach profilaktyki selektywnej i wskazującej.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych liczy siedmiu członków. Posiedzenia komisji odbywają się w miarę potrzeb, adekwatnie do pojawiających się spraw i bieżącej sytuacji w gminie. Taki tryb pracy pozwala na sprawne, efektywne i adekwatne reagowanie na zgłaszane potrzeby mieszkańców gminy i innych podmiotów zaangażowanych w realizację zadań z zakresu profilaktyki. Zespół Interdyscyplinarny zajmuje się koordynowaniem działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych występujących na terenie gminy, w szczególności związanych z przemocą, kryzysami rodzinnymi oraz sytuacjami wymagającymi wsparcia instytucjonalnego. Do zakresu jego obowiązków należy diagnozowanie sytuacji osób

i rodzin, planowanie i podejmowanie wspólnych działań pomocowych, wymiana informacji między instytucjami oraz monitorowanie efektów podejmowanych interwencji. Zespół Interdyscyplinarny przy Urzędzie Gminy w Niechanowie tworzą przedstawiciele różnych obszarów życia gminy, w tym szkoły, urzędu gminy, gminnego ośrodka pomocy społecznej, kuratorzy sądowi, dzielnicowy Policji, a także specjaliści – pedagog-terapeuta. Posiedzenia zespołu powinny odbywać się regularnie, nie rzadziej niż raz na kwartał, a w sytuacjach wymagających pilnej interwencji – na bieżąco, w miarę potrzeb.

5. Diagnoza w szkołach – czynniki ryzyka i chroniące

Skuteczna realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii wymaga rzetelnego rozpoznania lokalnych uwarunkowań, w szczególności czynników ryzyka i czynników chroniących występujących w środowisku dzieci i młodzieży. Diagnoza środowiska szkolnego pozwala na identyfikację realnych potrzeb uczniów, skali występowania zachowań ryzykownych oraz obszarów wymagających wzmocnienia działań profilaktycznych, co umożliwi planowanie adekwatnych i skutecznych interwencji.

Mając na uwadze powyższe, na potrzeby realizacji niniejszego Programu przeprowadzono diagnozę środowiska szkolnego w szkołach podstawowych w Niechanowie oraz w Jarząbkowie, aby planowane działania profilaktyczne były dostosowane do rzeczywistych potrzeb lokalnej społeczności szkolnej.

Program uwzględnia diagnozy środowiska szkolnego w dwóch szkołach podstawowych na terenie gminy, w których w bieżącym roku 2025 przeprowadzono diagnozy wśród uczniów.

5.1. Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Jarząbkowie – wnioski

Liczba uczniów wśród których przeprowadzono badania ankietowe wynosiła 84 i obejmowała klasy od pierwszej do ósmej.

- Czynniki ryzyka:
 - średnie ryzyko w obszarze rodzinnym (część rodzin korzysta ze wsparcia GOPS, migracje zarobkowe, rodziny niepełne);
 - odnotowano pojedyncze incydenty hejtu i cyberprzemocy wśród uczniów;
 - spadek motywacji do nauki i absencje u części uczniów;
 - ograniczona oferta spędzania czasu wolnego w środowisku lokalnym.
- Czynniki chroniące:
 - pozytywny klimat szkoły;
 - dostęp do specjalistów (psycholog, pedagog, pedagog specjalny);
 - dobra współpraca z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Gnieźnie, GOPS i Policją;
 - zaangażowanie kadry i części rodziców w życie szkoły.

Na podstawie przeprowadzonej analizy czynników ryzyka oraz czynników chroniących w środowisku szkoły w Niechanowie sformułowano rekomendacje dotyczące dalszych działań profilaktycznych i wychowawczych:

- kontynuacja działań z obszaru profilaktyki zdrowia psychicznego,
- rozwój kompetencji emocjonalno-społecznych uczniów,
- profilaktyka przemocy rówieśniczej i cyfrowej,
- wzmacnianie oferty pozaszkolnej i wsparcie rodzin w zakresie rozwijania umiejętności wychowawczych.

5.2. Szkoła Podstawowa im. Mikołaja Kopernika w Niechanowie – wnioski opracowane na podstawie 184 poprawnie wypełnionych ankiet

Wyodrębnione czynniki ryzyka:

- Przemoc rówieśnicza i destrukcyjna grupa rówieśnicza (29% uczniów doświadczyło przemocy w szkole; 20% boi się niektórych uczniów; 8% nie czuje się bezpiecznie w szkole);
- Słabsza więź ze szkołą (41% nie uczęszcza na zajęcia pozalekcyjne; 23% nie angażuje się w życie szkoły; 10% wskazuje na „kocenie/falę”);
- Wagary (17% było kiedykolwiek na wagarach);
- Ryzyka cyfrowe / brak kontroli czasu (13% korzysta z telefonu >5h dziennie; 17% 4–5h; 7% spędza >5h dziennie przy komputerze poza szkołą; 60% deklaruje odczuwanie braku internetu);
- Napoje energetyzujące (12% deklaruje picie; wśród pijących 9% codziennie, 23% 3–5 razy w tygodniu);
- Normy rówieśnicze dot. reagowania (58% nie reaguje, gdy rówieśnicy sięgają po środki psychoaktywne; 40% uważa, że rówieśnicy w bójce by się przyglądali/dopingowali/nagrywali).

☐ Wyodrębnione czynniki chroniące:

- Pozytywny klimat klasy i szkoły (94% lubi swoją klasę; 92% czuje się bezpiecznie w szkole);
- Dobre relacje z dorosłymi i w domu (98% ocenia relacje z rodzicami jako pozytywne; 99% czuje się bezpiecznie w domu);
- Sieć wsparcia rówieśniczego (85% ma w szkole osobę, której może się zwierzyć);
- Aktywność i pasje (85% ma pasję; 59% chodzi na zajęcia pozalekcyjne).

Kluczowe rekomendacje dla Szkoły Podstawowej w Niechanowie:

- Wzmacnianie bezpieczeństwa i przeciwdziałanie przemocy rówieśniczej – kontynuowanie i rozwijanie działań profilaktycznych ukierunkowanych na przeciwdziałanie przemocy rówieśniczej, ze szczególnym uwzględnieniem wzmacniania reakcji świadków, jasno określonych procedur reagowania oraz utrzymywania pozytywnego klimatu szkoły jako istotnego czynnika chroniącego;
- Budowanie więzi ze szkołą i zwiększanie zaangażowania uczniów- rekomenduje się podejmowanie działań sprzyjających wzmacnianiu poczucia przynależności uczniów do szkoły poprzez rozwój atrakcyjnej oferty zajęć pozalekcyjnych, zwiększanie udziału uczniów w życiu szkoły oraz eliminowanie zjawisk naruszających bezpieczeństwo i dobrostan uczniów;
- Wczesna profilaktyka wagarów i absencji szkolnej - zaleca się systematyczne monitorowanie frekwencji oraz podejmowanie wczesnych działań wychowawczych i wspierających wobec uczniów zagrożonych absencją, we współpracy z rodzicami i z wykorzystaniem pozytywnych relacji uczeń–nauczyciel,
- Profilaktyka ryzyk cyfrowych i promowanie higieny cyfrowej – ważne jest prowadzenie działań edukacyjnych w zakresie bezpiecznego i zrównoważonego korzystania z mediów cyfrowych, wzmacnianie kompetencji zarządzania czasem ekranowym oraz promowanie aktywności i pasji jako alternatywnych form spędzania czasu wolnego;
- Kształtowanie prozdrowotnych i prospołecznych norm rówieśniczych - rekomenduje się wzmacnianie postaw odpowiedzialności, asertywności i reagowania na zachowania ryzykowne (w tym związane z używaniem substancji i przemocy), przy jednoczesnym wykorzystaniu silnych relacji rówieśniczych i rodzinnych jako kluczowych czynników chroniących.

6. Diagnoza społeczna mieszkańców Gminy Niechanowo²

Diagnoza społeczna została opracowana na podstawie badania ankietowego przeprowadzonego wśród dorosłych mieszkańców Gminy Niechanowo, w którym udział wzięło 343 respondentów (N = 343). Celem badania było rozpoznanie wybranych zachowań zdrowotnych, postaw społecznych oraz potencjalnych czynników ryzyka i czynników chroniących związanych z używaniem substancji psychoaktywnych oraz funkcjonowaniem psychospołecznym mieszkańców.

6.1.Funkcjonowanie codzienne i styl życia

Analiza wyników wskazuje, że korzystanie z urządzeń elektronicznych i internetu stanowi istotny element codziennego funkcjonowania mieszkańców. Ponad 50% respondentów

² Źródło danych - Badanie ankietowe dorosłych mieszkańców Gminy Niechanowo, 2025 r.

deklaruje spędzanie w czasie wolnym co najmniej 2–3 godzin dziennie przed ekranem, a zauważalna grupa badanych wskazuje na jeszcze dłuższy czas korzystania z mediów cyfrowych. Dane te mogą świadczyć o narastającym ryzyku nadmiernego korzystania z urządzeń elektronicznych, co stanowi istotne tło dla działań profilaktycznych, zwłaszcza w kontekście funkcjonowania rodzin i modelowania zachowań dzieci i młodzieży.

6.2. Alkohole – postawy i zachowania społeczne

Wyniki badania potwierdzają, że alkohol jest powszechnie obecny w życiu społecznym mieszkańców gminy. Zdecydowana większość respondentów deklaruje kontakt z alkoholem w swoim otoczeniu społecznym, przy czym dominują postawy wskazujące na spożywanie okazjonalne lub umiarkowane. Jednocześnie kilkanaście procent badanych wskazuje na częstszy kontakt z alkoholem, co może stanowić potencjalny czynnik ryzyka rozwoju problemów alkoholowych w części populacji. Istotnym wnioskiem diagnostycznym jest również fakt, że znaczna grupa respondentów deklaruje niską gotowość do reagowania na niewłaściwe używanie alkoholu przez inne osoby, co może sprzyjać utrwalaniu społecznej akceptacji dla zachowań ryzykownych i ograniczać skuteczność oddziaływań środowiskowych.

6.3. Narkotyki i inne substancje psychoaktywne

W obszarze narkotyków i innych substancji psychoaktywnych większość respondentów nie deklaruje osobistych doświadczeń, jednak istotna część badanych wskazuje na wiedzę pośrednią – znajomość osób używających substancji lub obserwowanie takich zachowań w środowisku lokalnym. Świadczy to o obecności zjawiska w świadomości społecznej mieszkańców i uzasadnia potrzebę prowadzenia profilaktyki uniwersalnej, skierowanej do całej populacji dorosłych, ze szczególnym uwzględnieniem roli rodziców i opiekunów.

6.4. Relacje społeczne i czynniki chroniące

Analiza danych wskazuje na silne zasoby społeczne mieszkańców Gminy Niechanowo. Zdecydowana większość respondentów deklaruje funkcjonowanie w stabilnym środowisku domowym oraz posiadanie osób, na które mogą liczyć w sytuacjach trudnych. Wysoki poziom deklarowanego wsparcia społecznego i rodzinnego stanowi istotny czynnik chroniący przed rozwojem zachowań problemowych i uzależnień. Jednocześnie respondenci wskazują na potrzebę większej dostępności działań profilaktycznych i edukacyjnych, szczególnie tych realizowanych lokalnie i dostosowanych do specyfiki gminy wiejskiej.

6.5. Wnioski z diagnozy

- Na podstawie analizy danych ankietowych (N = 343) można stwierdzić, że:
- Gmina Niechanowo dysponuje znaczącym potencjałem ochronnym w postaci relacji rodzinnych i sieci wsparcia społecznego;
 - Alkohol pozostaje substancją społecznie akceptowaną, co wymaga dalszych działań normatywnych i edukacyjnych;
 - Zjawisko używania narkotyków funkcjonuje w świadomości mieszkańców, mimo że nie jest powszechnie deklarowane;
 - Istnieje potrzeba wzmacniania kompetencji dorosłych mieszkańców w zakresie profilaktyki, reagowania i modelowania prozdrowotnych postaw;
 - Realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii powinna uwzględniać zarówno zidentyfikowane obszary ryzyka, jak i silne zasoby lokalnej społeczności.

Rozdział III. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Niechanowo na lata 2026–2027

1. Cele strategiczne i operacyjne Programu

1.1. Ograniczanie negatywnych skutków używania alkoholu i innych substancji psychoaktywnych wśród mieszkańców Gminy Niechanowo.

1.1.1. Cele operacyjne:

- Zwiększenie dostępności lokalnej pomocy informacyjnej, konsultacyjnej i terapeutycznej dla osób pijących alkohol ryzykownie i szkodliwie oraz ich rodzin.
- Wczesne identyfikowanie problemów alkoholowych i narkotykowych oraz kierowanie osób potrzebujących do odpowiednich form wsparcia.
- Wzmacnianie świadomości mieszkańców na temat konsekwencji zdrowotnych i społecznych używania alkoholu i substancji psychoaktywnych.

1.2. Wzmacnianie czynników chroniących dzieci i młodzież oraz opóźnianie inicjacji alkoholowej i narkotykowej.

1.2.1. Cele operacyjne:

- Realizacja w szkołach działań profilaktycznych opartych na rozwijaniu kompetencji psychospołecznych uczniów (asertywność, radzenie sobie z presją rówieśniczą, umiejętności emocjonalne).
- Wzmacnianie pozytywnego klimatu szkoły oraz poczucia bezpieczeństwa uczniów.
- Ograniczanie zachowań ryzykownych poprzez promowanie zdrowych form spędzania czasu wolnego i rozwijanie pasji uczniów.
- Wspieranie działań wychowawczych szkół w zakresie reagowania na przemoc rówieśniczą i normy rówieśnicze sprzyjające zachowaniom ryzykownym.

1.3. Wspieranie rodzin i środowiska wychowawczego w zapobieganiu problemom

uzależnień.**1.3.1. Cele operacyjne:**

- Wzmacnianie kompetencji wychowawczych rodziców i opiekunów w zakresie profilaktyki alkoholowej, narkotykowej i behawioralnej.
- Upowszechnianie wiedzy na temat roli rodziny jako kluczowego czynnika chroniącego dzieci i młodzież.
- Wspieranie rodzin w sytuacjach kryzysowych, w tym związanych z używaniem alkoholu, substancji psychoaktywnych oraz przemocą domową.

1.4. Ograniczanie zachowań ryzykownych i wzmacnianie odpowiedzialnych norm społecznych w środowisku lokalnym.**1.4.1. Cele operacyjne:**

- Kształtowanie postaw sprzyjających reagowaniu na zachowania ryzykowne (przemoc, używanie substancji, łamanie norm społecznych).
- Ograniczanie społecznej akceptacji dla zachowań problemowych, w tym spożywania alkoholu w sposób ryzykowny.
- Wspieranie działań profilaktycznych w przestrzeni lokalnej, dostosowanych do specyfiki gminy wiejskiej i rozproszonego osadnictwa.

1.5. Podnoszenie jakości i skuteczności lokalnej polityki profilaktycznej.**1.5.1. Cele operacyjne:**

- Oparcie realizowanych działań profilaktycznych na aktualnej diagnozie lokalnej i rekomendacjach KCPU.
- Wzmacnianie współpracy pomiędzy szkołami, instytucjami gminnymi, GKRPA oraz innymi podmiotami realizującymi zadania profilaktyczne.
- Monitorowanie realizacji programu i wykorzystywanie wyników ewaluacji do planowania kolejnych działań.

2. Tabela: Diagnoza – Potrzeba – Działanie – Cele Programu

Diagnoza (problem / ryzyko / zasób)	Potrzeba (co trzeba wzmocnić / zmienić)	Działanie w Programie (przykładowe interwencje)	Powiązanie z celami Programu
^[P] Silne relacje rodzinne i sieć wsparcia społecznego wśród mieszkańców (N = 343) – znaczący	Wzmacnianie i wykorzystywanie zasobów rodzinnych w działaniach	Warsztaty i programy dla rodziców; działania wzmacniające kompetencje wychowawcze; włączanie	^[P] Cel strategiczny 1.3 – wspieranie rodzin i środowiska

Diagnoza (problem / ryzyko / zasób)	Potrzeba (co trzeba wzmocnić / zmienić)	Działanie w Programie (przykładowe interwencje)	Powiązanie z celami Programu
potencjał ochronny gminy.	profilaktycznych.	rodziców w działania szkolne i środowiskowe.	wychowawczego.
☒ Alkohol jako społecznie akceptowana substancja w środowisku lokalnym (N = 343).	☒ Kształtowanie odpowiedzialnych norm społecznych; edukacja i profilaktyka uniwersalna dorosłych.	Kampanie informacyjne; edukacja publiczna nt. konsekwencji zdrowotnych; działania normatywne; szkolenia sprzedawców; kontrole punktów sprzedaży.	☒ Cel strategiczny 1.1 oraz 1.4 – ograniczanie skutków używania alkoholu i wzmacnianie norm społecznych.
☒ Zjawisko używania narkotyków obecne w świadomości mieszkańców, choć rzadko deklarowane (N = 343).	☒ Profilaktyka uniwersalna i wczesna identyfikacja; obniżanie prognozy zgłaszania się po pomoc.	– Działania informacyjne; punkt konsultacyjny; współpraca z placówkami leczenia uzależnień; edukacja rodziców i dorosłych.	☒ Cel strategiczny 1.1 – wczesna identyfikacja problemów i kierowanie do wsparcia.
☒ Potrzeba wzmocnienia kompetencji dorosłych mieszkańców w zakresie profilaktyki i reagowania (N = 343).	☒ Podnoszenie wiedzy i umiejętności dorosłych jako modeli prozdrowotnych postaw.	– Szkolenia dla rodziców i dorosłych; warsztaty umiejętności wychowawczych; poradnictwo indywidualne i grupowe.	☒ Cel strategiczny 1.3 oraz 1.5 – wzmacnianie kompetencji i jakości lokalnej polityki profilaktycznej.

Diagnoza (problem / ryzyko / zasób)	Potrzeba (co trzeba wzmocnić / zmienić)	Działanie w Programie (przykładowe interwencje)	Powiązanie z celami Programu
<p>☒ 29% uczniów SP Niechanowo doświadczyło przemocy; 20% boi się uczniów; 40% przewiduje bierne/nagrywające reakcje świadków bójki.</p>	<p>☐ Wzmocnienie bezpieczeństwa i standardów reagowania; rozwój kompetencji społecznych; wsparcie psychologiczne.</p>	<p>– Programy profilaktyki przemocy; mediacje rówieśnicze; szkolenia kadry; dyżury i interwencje; konsultacje psychologiczne.</p>	<p>☒ Cel strategiczny 1.2 – wzmocnianie czynników chroniących dzieci i młodzież.</p>
<p>☒ Jednostkowe incydenty hejtu/cyberprzemocy w SP Jarząbkowo; wysokie ryzyko cyfrowe w SP Niechanowo.</p>	<p>☐ Edukacja cyfrowa; bezpieczeństwo online; współpraca szkoła–rodzice.</p>	<p>– Zajęcia z cyberbezpieczeństwa; warsztaty dla rodziców; procedury reagowania; współpraca z Policją.</p>	<p>☒ Cel strategiczny 1.2 oraz 1.4 – ograniczanie zachowań ryzykownych.</p>
<p>☒ 17% uczniów SP Niechanowo było na wagarach; absencja i spadek motywacji w SP Jarząbkowo.</p>	<p>☐ Wczesna interwencja; wzmacnianie więzi ze szkołą; wsparcie rodzin.</p>	<p>– Programy frekwencyjne; tutoring; praca pedagoga i psychologa; konsultacje dla rodziców.</p>	<p>☒ Cel strategiczny 1.2 i 1.3 – wsparcie dzieci i rodzin.</p>
<p>☒ 41% uczniów SP Niechanowo nie uczestniczy w zajęciach pozalekcyjnych; ograniczona oferta czasu wolnego.</p>	<p>☐ Rozszerzenie dostępnej oferty alternatywnej wobec zachowań ryzykownych.</p>	<p>– Dofinansowanie zajęć sportowych i kulturalnych; wydarzenia środowiskowe; organizacja dojazdów (jeśli możliwe).</p>	<p>☒ Cel strategiczny 1.2 – promowanie zdrowych form spędzania czasu wolnego.</p>

Diagnoza (problem / ryzyko / zasób)	Potrzeba (co trzeba wzmocnić / zmienić)	Działanie w Programie (przykładowe interwencje)	Powiązanie z celami Programu
☑ 12% uczniów SP Niechanowo pije napoje energetyzujące; część postrzega je jako „zdrowe”.	☐ Edukacja zdrowotna i ograniczanie dostępności.	– Kampanie edukacyjne; zajęcia o zdrowiu; działania środowiskowe z przedsiębiorcami; współpraca z sanepidem.	☑ Cel strategiczny 1.4 – kształtowanie odpowiedzialnych norm społecznych.
☑ 17 punktów sprzedaży alkoholu w gminie – wysoka dostępność fizyczna.	☐ Egzekwowanie przepisów; odpowiedzialna sprzedaż.	– Kontrole punktów sprzedaży; szkolenia sprzedawców; monitoring naruszeń; współpraca z Policją.	☑ Cel strategiczny 1.1 – ograniczanie negatywnych skutków używania alkoholu.

Rozdział III Programu prezentuje spójne mapowanie interwencji, oparte na wynikach diagnozy lokalnej dorosłych mieszkańców Gminy Niechanowo oraz diagnozy przeprowadzonej w środowisku szkolnym. Zidentyfikowane problemy, czynniki ryzyka oraz zasoby ochronne zostały przełożone na konkretne potrzeby profilaktyczne, a następnie na zaplanowane działania Programu, powiązane bezpośrednio z celami strategicznymi i operacyjnymi.

Uwzględnienie zarówno obszarów zagrożeń (m.in. przemoc rówieśnicza, wagary, ryzyka cyfrowe, dostępność alkoholu), jak i silnych zasobów lokalnej społeczności (relacje rodzinne, sieć wsparcia społecznego) pozwala na prowadzenie działań profilaktycznych w sposób kompleksowy i adekwatny do specyfiki gminy. Zaproponowane interwencje obejmują profilaktykę uniwersalną, selektywną oraz wskazującą i są skierowane do dzieci, młodzieży, rodzin oraz dorosłych mieszkańców.

Zastosowane podejście zapewnia logiczną ciągłość pomiędzy diagnozą, celami Programu, planowanymi działaniami oraz wskaźnikami monitorowania, stanowiąc podstawę do skutecznej realizacji i ewaluacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w latach 2026–2027.

3. Zadania Programu na lata 2026–2027

3.1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej:

- finansowanie i rozwój punktu informacyjno-konsultacyjnego (dyżury, konsultacje, motywowanie do leczenia);
- współpraca z placówkami leczenia uzależnień, kierowanie do terapii i grup wsparcia;
- wsparcie dla członków rodzin (współuzależnienie, DDA), poradnictwo prawne i psychologiczne.
- podnoszenie kompetencji realizatorów Programu, w szczególności nauczycieli, pedagogów, członków GKRPA, sprzedawców napojów alkoholowych oraz innych osób zaangażowanych w realizację działań profilaktycznych.

3.2. Udzielanie rodzinom pomocy psychospołecznej i prawnej, ochrona przed przemocą

- konsultacje dla rodzin doświadczających przemocy; współpraca z zespołami interdyscyplinarnymi;
- działania wspierające rodziców (szkoły dla rodziców, warsztaty kompetencji wychowawczych);
- współpraca z GOPS, Policją, ochroną zdrowia i organizacjami pozarządowymi.

3.3. Profilaktyka szkolna i środowiskowa – obszary priorytetowe

- przemoc rówieśnicza i cyberprzemoc (programy, mediacje, szkolenia kadry, wsparcie ofiar i sprawców);
- wagary i obniżona motywacja (wczesna interwencja profilaktyczna, tutoring, praca z rodziną);
- higiena cyfrowa i ryzyka ekranowe (warsztaty, regulaminy korzystania z urządzeń, edukacja rodziców);
- ograniczanie spożywania napojów energetyzujących (edukacja zdrowotna, działania środowiskowe).

3.4. Kontrola i ograniczanie dostępności alkoholu

- kontrole przestrzegania zasad sprzedaży i podawania alkoholu;
- szkolenia sprzedawców, standardy „odpowiedzialnej sprzedaży”;
- interwencje w przypadku naruszeń (sprzedaż nieletnim/nietrzeźwym, zakłócanie porządku).

3.5. Wspieranie zatrudnienia socjalnego i reintegracji osób z problemem alkoholowym

- współpraca z PUP, CIS/KIS (w powiecie) i NGO;
- kierowanie do programów aktywizacji społeczno-zawodowej.

3.6 Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i przeciwdziałaniu narkomanii

- wspieranie działalności instytucji, organizacji pozarządowych, stowarzyszeń oraz osób fizycznych realizujących zadania z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii;
 - zlecenie realizacji zadań publicznych podmiotom uprawnionym, zgodnie z przepisami ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
 - współpraca z podmiotami realizującymi działania profilaktyczne, terapeutyczne, rehabilitacyjne i edukacyjne na rzecz mieszkańców gminy.

3.7. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego

- podejmowanie interwencji w przypadkach naruszenia przepisów określonych w art. 13¹ oraz art. 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, w szczególności dotyczących zakazu reklamy i promocji napojów alkoholowych oraz zakazu sprzedaży i podawania alkoholu osobom nieletnim i nietrzeźwym;
 - prowadzenie działań zmierzających do cofnięcia zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w przypadkach naruszenia obowiązujących przepisów;
 - występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego w sprawach dotyczących naruszeń przepisów ustawy, zgodnie z kompetencjami gminy i Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

3.8. Inne działania związane z realizacją Gminnego Programu

- podejmowanie innych działań wynikających z bieżących potrzeb społecznych oraz pojawiających się problemów w obszarze rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii;
 - realizacja dobrych praktyk i innowacyjnych rozwiązań w zakresie profilaktyki uzależnień, dostosowanych do specyfiki gminy i aktualnej sytuacji społecznej;
 - reagowanie na nowe zagrożenia i zjawiska problemowe ujawniane w trakcie realizacji Programu.

4. Adresaci Programu

- Mieszkańcy Gminy Niechanowo, w tym osoby pijące ryzykownie i uzależnione oraz ich rodziny;
- Dzieci i młodzież szkolna, w tym grupy podwyższonego ryzyka;

- Rodzice i opiekunowie;
- Sprzedawcy i przedsiębiorcy posiadający zezwolenia na sprzedaż alkoholu;
- Kadra oświatowa, pracownicy GOPS, policji, ochrony zdrowia oraz członkowie GKRPA i Zespołu Interdyscyplinarnego.

5. Realizatorzy i partnerzy

- Wójt Gminy Niechanowo – koordynacja i nadzór nad realizacją Programu;
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (GKRPA);
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej;
- szkoły podstawowe w gminie (Niechanowo, Jarząbkowo), przedszkole, nauczyciele i specjaliści;
- Policja, placówki ochrony zdrowia, poradnia psychologiczno pedagogiczna;
- organizacje pozarządowe i podmioty realizujące programy profilaktyczne.

6. Plan finansowy realizacji Gminnego Programu

6.1. Założenia ogólne

Środki finansowe przeznaczone na realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Niechanowo w roku budżetowym wynoszą **100 000,00 zł** i pochodzą z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. Podział środków został zaplanowany w sposób zapewniający realizację celów Programu, zgodnie z diagnozą lokalną oraz obowiązującymi przepisami prawa.

6.2. Zasady wynagradzania członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Wynagrodzenie członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych ustala się w formie ryczałtu za udział w posiedzeniu Komisji, w następującej wysokości:

- Przewodniczący Komisji – 400,00 zł brutto za udział w posiedzeniu,
- Członek Komisji – 300,00 zł brutto za udział w posiedzeniu.

6.3. Tabela podziału środków finansowych

Lp.	Obszar / Zadanie	Zakres finansowania (przykładowe koszty)	Kwota (zł)	Udział %
1.	Wynagrodzenia i obsługa Gminnej Komisji	wynagrodzenia członków Komisji; posiedzenia; obsługa	20 000	20%

Lp.	Obszar / Zadanie	Zakres finansowania (przykładowe koszty)	Kwota (zł)	Udział %
	Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	administracyjna; szkolenia członków Komisji		
2.	Pomoc terapeutyczna i rehabilitacyjna	punkt informacyjno-konsultacyjny; dyżury specjalistów; konsultacje psychologiczne i terapeutyczne; motywowanie do leczenia	20 000	20%
3.	Profilaktyka szkolna i środowiskowa	programy profilaktyczne w szkołach; warsztaty; mediacje rówieśnicze; zajęcia z higieny cyfrowej; działania dot. przemocy i wagarów	30 000	25%
4.	Wspieranie rodzin i działania wychowawcze	warsztaty dla rodziców; szkoły dla rodziców; poradnictwo rodzinne; wsparcie psychospołeczne	15 000	10%
5.	Kontrola i ograniczanie dostępności alkoholu	kontrole punktów sprzedaży; szkolenia sprzedawców; działania interwencyjne; współpraca z Policją	5 000	10%
6.	Współpraca z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami	zlecenie zadań publicznych; realizacja programów profilaktycznych; wsparcie inicjatyw lokalnych	5 000	10%
7.	Monitoring, ewaluacja i działania uzupełniające	badania ankietowe; analiza danych; ewaluacja Programu; materiały informacyjne	5 000	5%
—	RAZEM		100 000	100%

6.4. Zasady gospodarowania środkami

Środki finansowe wydatkowane będą zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa oraz zapisami Programu. Dopuszcza się możliwość przesunięć środków pomiędzy poszczególnymi zadaniami w trakcie roku budżetowego, w przypadku zmiany potrzeb lub zakresu realizowanych działań, z zachowaniem celów Programu.

Wydatkowanie środków podlega bieżącej kontroli oraz rozliczeniu w ramach sprawozdawczości z realizacji Programu.

7. Wskaźniki i wyniki realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Niechanowo na lata 2026–2027

7.1. Wskaźniki realizacji Programu

OBSZAR	WSKAŹNIK	POZIOM BAZOWY (DIAGNOZA 2025)	OCZEKIWANY POZIOM / TREND (2027)	ŹRÓDŁO DANYCH / CZĘSTOTLIWOŚĆ
Pomoc terapeutyczna	Liczba dyżurów punktu informacyjno-konsultacyjnego	ustalana jako bazowa w 2026	utrzymanie lub wzrost	ewidencja punktu – rocznie
Pomoc terapeutyczna	Liczba osób korzystających z konsultacji	ustalana w 2026	trend wzrostowy	sprawozdania realizatorów – rocznie
Leczenie uzależnień	Liczba osób skierowanych do terapii / grup wsparcia	ustalana w 2026	utrzymanie lub wzrost	GKRPA, OPS – rocznie
Rodziny	Liczba rodzin objętych wsparciem psychospołecznym	ustalana w 2026	utrzymanie lub wzrost	OPS, realizatorzy – rocznie
Przemoc rówieśnicza	Odsetek uczniów deklarujących doświadczenie przemocy	29% (SP Niechanowo)	≤ 22%	ankieta szkolna – co roku
Bezpieczeństwo	Odsetek uczniów nieczujących się bezpiecznie w szkole	8%	≤ 5%	ankieta szkolna – co roku
Postawy świadków	Odsetek uczniów deklarujących bierną reakcję na bójkę	40%	≤ 30%	ankieta szkolna – co roku
Cyberprzemoc	Liczba incydentów cyberprzemocy w szkołach	pojedyncze incydenty	trend spadkowy	rejstry szkół – kwartalnie
Wagary	Odsetek uczniów, którzy byli kiedykolwiek na wagarach	17%	≤ 12%	ankieta szkolna – co roku

Frekwencja	Średnia frekwencja uczniów klas IV–VIII	bazowa 2025	+2 p.p.	dzienniki elektroniczne – semestr
Higiena cyfrowa	Odsetek uczniów korzystających z telefonu >5h dziennie	13%	≤ 9%	ankieta szkolna – co roku
Higiena cyfrowa	Odsetek uczniów, dla których brak internetu to „tragedia”	7%	≤ 4%	ankieta szkolna – co roku
Energetyki	Odsetek uczniów pijących napoje energetyzujące	12%	≤ 8%	ankieta szkolna – co roku
Alkohol dostępność –	Liczba przeprowadzonych kontroli punktów sprzedaży	ustalana w 2026	min. 1 kontrola rocznie/punkt	UG, Policja – rocznie
Alkohol normy –	Liczba szkoleń sprzedawców alkoholu	ustalana w 2026	min. 1 szkolenie rocznie	UG – rocznie
NGO współpraca /	Liczba podmiotów realizujących zadania Programu	ustalana w 2026	utrzymanie lub wzrost	UG – rocznie
Realizacja Programu	Liczba działań profilaktycznych (łącznie)	bazowa 2026	min. 2 cykle rocznie w każdej szkole	sprawozdania rocznie –

7.2. Oczekiwane wyniki realizacji Programu

W wyniku realizacji Programu w latach 2026–2027 zakłada się osiągnięcie następujących rezultatów:

- Poprawa bezpieczeństwa psychospołecznego dzieci i młodzieży, w tym zmniejszenie skali przemocy rówieśniczej oraz wzrost gotowości uczniów do reagowania na zachowania nieakceptowane społecznie.
- Wzmocnienie czynników chroniących, w szczególności relacji rodzinnych, więzi ze szkołą oraz umiejętności psychospołecznych dzieci i młodzieży.
- Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i konsultacyjnej dla osób z problemem alkoholowym i narkotykowym oraz członków ich rodzin.
- Podniesienie poziomu wiedzy i kompetencji dorosłych mieszkańców w zakresie profilaktyki, reagowania i modelowania prozdrowotnych postaw.

- Ograniczenie zachowań ryzykownych związanych z używaniem substancji psychoaktywnych oraz uzależnieniami behawioralnymi.
- Wzmocnienie odpowiedzialnych norm społecznych dotyczących spożywania alkoholu oraz przestrzegania przepisów prawa.
- Zwiększenie skuteczności lokalnej polityki profilaktycznej, opartej na diagnozie, współpracy instytucjonalnej oraz systematycznej ewaluacji.

8. Ewaluacja Gminnego Programu

8.1. Cel ewaluacji

Ewaluacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Niechanowo na lata 2026–2027 ma na celu ocenę stopnia realizacji założonych celów strategicznych i operacyjnych, skuteczności podejmowanych działań oraz ich adekwatności do zidentyfikowanych potrzeb i problemów społecznych. Ewaluacja służy również ocenie efektywności wykorzystania środków finansowych oraz doskonaleniu lokalnej polityki profilaktycznej.

8.2. Zakres ewaluacji

Ewaluacja Programu obejmuje w szczególności:

- stopień realizacji zadań określonych w Programie,
- osiągnięcie zakładanych wskaźników i rezultatów,
- skuteczność działań profilaktycznych, terapeutycznych i interwencyjnych,
- jakość współpracy pomiędzy podmiotami realizującymi Program,
- zgodność realizowanych działań z diagnozą lokalną oraz rekomendacjami KCPU.

8.3. Rodzaje ewaluacji

W ramach realizacji Programu prowadzone będą następujące formy ewaluacji:

- Ewaluacja bieżąca (monitoring) – prowadzona w trakcie realizacji Programu, obejmująca analizę wskaźników, sprawozdań realizatorów oraz bieżących danych statystycznych.
- Ewaluacja okresowa – realizowana na zakończenie każdego roku obowiązywania Programu (2026 i 2027), służąca ocenie postępów i ewentualnej modyfikacji działań.
- Ewaluacja końcowa – przeprowadzona po zakończeniu Programu, podsumowująca jego efekty i formułująca wnioski na potrzeby kolejnej edycji Programu.

8.4. Metody i narzędzia ewaluacji

Ewaluacja Programu prowadzona będzie z wykorzystaniem następujących metod i narzędzi:

- analiza wskaźników i mierników określonych w Programie,
- analiza dokumentacji i sprawozdań realizatorów działań,

- analiza danych statystycznych szkół, OPS, GKRPA, Policji i innych instytucji współpracujących,
- badania ankietowe (uczniów, rodziców, dorosłych mieszkańców),
- analiza zgłoszeń i interwencji podejmowanych w ramach Programu.

8.5. Podmioty odpowiedzialne za ewaluację

Za koordynację procesu ewaluacji Programu odpowiada Wójt Gminy Niechanowo, przy współpracy z:

- Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- szkołami i placówkami oświatowymi,
- Ośrodkiem Pomocy Społecznej,
- podmiotami realizującymi zadania Programu.

8.6. Wykorzystanie wyników ewaluacji

Wyniki ewaluacji Programu wykorzystywane będą w szczególności do:

- bieżącej korekty i doskonalenia realizowanych działań,
- planowania kolejnych edycji Gminnego Programu,
- podejmowania decyzji dotyczących kierunków finansowania działań profilaktycznych,
- informowania organów gminy oraz mieszkańców o efektach realizacji Programu.

8.7. Sprawozdawczość

Z realizacji Programu sporządzane będą coroczne sprawozdania, przedstawiane Radzie Gminy Niechanowo. Sprawozdania te stanowiąc będą podstawę do oceny skuteczności Programu oraz do podejmowania decyzji dotyczących dalszych działań w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii.